

Bruselj, 4.1.2019
COM(2018) 848 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**o pregledu in posodobitvi drugega izvedbenega načrta Evropske unije v skladu s
členom 8(4) Uredbe št. 850/2004 o obstojnih organskih onesnaževalih**

{SWD(2018) 495 final}

1. UVOD

Stockholmska konvencija o obstojnih organskih onesnaževalih¹ je bila sprejeta maja 2001 v okviru Programa Združenih narodov za okolje (UNEP). Evropska unija in njene države članice² so pogodbenice Konvencije³, določbe Konvencije pa se v pravu Unije izvajajo z Uredbo (ES) št. 850/2004 Evropskega parlamenta in Sveta⁴ (uredba o obstojnih organskih onesnaževalih).

Pogodbenice morajo v skladu s členom 7 Stockholmske konvencije:

- (a) oblikovati načrt za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te konvencije in si prizadevati za njegovo uresničevanje;
- (b) predložiti svoj izvedbeni načrt Konferenci pogodbenic v dveh letih od datuma začetka veljavnosti Konvencije za to pogodbenico;
- (c) kot je to ustrezno, pregledovati in posodabljeni svoj izvedbeni načrt v rednih časovnih presledkih in tako, kot je opredeljeno v sklepu Konference pogodbenic.

Prvi evropski izvedbeni načrt z naslovom „Izvedbeni načrt Skupnosti“ je bil oblikovan leta 2007 (SEC(2007) 341)⁵. Pozneje je bil posodobljen z „Izvedbenim načrtom Unije“ iz leta 2014 (COM(2014) 306 final). Pregled in posodobitev drugega izvedbenega načrta sta bila potrebna, da se dodatno obravnavata (1) vključitev številnih novih obstojnih organskih onesnaževal v Stockholmsko konvencijo ter (2) tehnični in zakonodajni napredek na tem področju.

O tem novem izvedbenem načrtu so potekala posvetovanja s pristojnimi organi držav članic, industrijo, okoljskimi organizacijami in splošno javnostjo.

Izvedbeni načrt bo v skladu z obveznostmi Evropske unije kot pogodbenice predložen sekretariatu Stockholmske konvencije.

2. OBSTOJNA ORGANSKA ONESNAŽEVALA

Obstojna organska onesnaževala so kemične snovi, ki ostajajo v okolju, se kopičijo v organizmih ter predstavljajo tveganje za resne škodljive učinke na zdravje ljudi ali okolje. Prenašajo se čez mednarodne meje in potujejo daleč stran od svojega izvora ter se celo kopičijo v regijah, kjer se nikoli niso uporabljala ali proizvajala. Obstojna organska onesnaževala predstavljajo nevarnost za okolje in zdravje ljudi po vsem svetu, pri čemer so arktična, baltska in alpska regija primeri ponorov obstojnih organskih onesnaževal v EU. Potrebno je bilo mednarodno ukrepanje za zmanjšanje in odpravo proizvodnje, uporabe in izpustov teh snovi. Te snovi, ki so obravnavane v mednarodnih pravnih instrumentih o obstojnih organskih onesnaževalih, so navedene v tabeli 1.

¹ http://www.pops.int/documents/convtext/convtext_en.pdf.

² Ena država članica EU je še ni ratificirala (Italija).

³ Sklep Sveta z dne 14. oktobra 2004 o sklenitvi, v imenu Evropske skupnosti, Stockholmske konvencije o obstojnih organskih onesnaževalih (2006/507/ES) (UL L 209, 31.7.2006, str. 1).

⁴ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 850/2004 z dne 29. aprila 2004 o obstojnih organskih onesnaževalih in spremembi Direktive 79/117/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 7).

⁵ http://ec.europa.eu/environment/pops/pdf/sec_2007_341.pdf.

3. MEDNARODNI SPORAZUMI, V KATERIH SE OBRAVNAVAJO OBSTOJNA ORGANSKA ONESNAŽEVALA

3.1. Protokol UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih⁶

Protokol o obstojnih organskih onesnaževalih h Konvenciji UN/ECE o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja (CLRTAP) je bil sprejet 24. junija 1998 v Aarhusu na Danskem. V Protokolu je trenutno poudarek na 16 snoveh, ki obsegajo enajst pesticidov, dve industrijski kemikaliji in tri nenamerne stranske proizvode. Končni cilj je odpraviti morebitne izpuste, emisije in izgube teh obstojnih organskih onesnaževal.

S Protokolom se prepovedujeta proizvodnja in uporaba kemikalij s seznama, bodisi takoj bodisi na poznejši stopnji, v njem pa so navedene tudi določbe za ravnanje z odpadki, ki jih sestavljajo te kemikalije ali ki te kemikalije vsebujejo. Pogodbenice so zavezane k zmanjšanju emisij dioksinov, furanov, policikličnih aromatskih ogljikovodikov (PAO) in heksaklorobenzena, določene pa so tudi posebne mejne vrednosti emisij za sežiganje komunalnih, nevarnih in medicinskih odpadkov.

3.2. Stockholmska konvencija

Stockholmska konvencija o obstojnih organskih onesnaževalih je bila sprejeta leta 2001, veljati pa je začela leta 2004. Spodbuja ukrepanje na svetovni ravni v zvezi s prvotnim sklopom dvanajstih obstojnih organskih onesnaževal s skupnim ciljem zaščititi zdravje ljudi in okolje pred obstojnimi organskimi onesnaževali ter od pogodbenic zahteva sprejetje ukrepov za odpravo ali zmanjšanje izpustov obstojnih organskih onesnaževal v okolje. Navezuje se zlasti na previdnostni pristop, kot je določen v načelu 15 Deklaracije iz Ria o okolju in razvoju iz leta 1992. To načelo se izvršuje s členom 8 Konvencije, ki določa pravila za vključitev dodatnih kemikalij v Stockholmsko konvencijo.

V Prilogo A k Stockholmski konvenciji je trenutno uvrščenih 22 kemikalij, za katere velja prepoved proizvodnje in uporabe, razen v primeru generičnih ali posebnih izjem. Hkrati sta strogo omejeni proizvodnja in uporaba DDT, pesticida, ki se še vedno uporablja v številnih državah v razvoju, kot je opredeljeno v Prilogi B k Stockholmski konvenciji. Uvedene so tudi izjeme in sprejemljive uporabe za perfluorooktan sulfonsko kislino, njene soli in perfluorooktan sulfonil fluorid.

Generične izjeme omogočajo laboratorijske raziskave, uporabo kot referenčni standard in nenamerne sledi onesnaževala v proizvodih in izdelkih. Izjema velja tudi za izdelke, ki vsebujejo obstojna organska onesnaževala ter so bili proizvedeni ali so se uporabljali že pred začetkom veljavnosti ustrezne obveznosti, če pogodbenice sekretariatu Stockholmske konvencije predložijo informacije o uporabah in nacionalni načrt ravnanja z odpadki za takšne izdelke.

Za izpuste nenamerno proizvedenih stranskih proizvodov, navedenih v Prilogi C (dioksini, furani, poliklorirani bifenili, pentaklorobenzen, heksaklorobenzen in od decembra 2016 tudi poliklorirani naftaleni), velja stalno zmanjševanje s končnim ciljem popolne odprave, kjer je ta izvedljiva. Pogodbenice v skladu s Prilogo C spodbujajo in skladno s svojimi akcijskimi načrti zahtevajo uporabo najboljših razpoložljivih tehnik v zvezi z novimi viri znotraj glavnih kategorij virov, opredeljenih v delu II in delu III Priloge C k Stockholmski konvenciji.

⁶ Protokol UN/ECE (Ekonomске komisije Združenih narodov za Evropo) o obstojnih organskih onesnaževalih h Konvenciji iz leta 1979 o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja http://www.unece.org/env/lrtap/pops_h1.htm.

V Stockholmski konvenciji sta predvideni tudi prepoznavanje in varno upravljanje zalog, ki vsebujejo obstojna organska onesnaževala ali jih ta sestavljajo. Odpadke, ki vsebujejo obstojna organska onesnaževala, jih ta sestavljajo ali so z njimi onesnaženi, bi bilo treba odstraniti tako, da se vsebnost obstojnih organskih onesnaževal uniči ali trajno pretvori tako, da nima več lastnosti, podobnih obstojnim organskim onesnaževalom. Kjer to ne predstavlja okoljsko sprejemljive možnosti ali kjer je vsebnost obstojnih organskih onesnaževal nizka, se odpadki drugače odstranijo na okolju neškodljiv način. Postopki odstranjevanja, katerih posledica je lahko predelava ali ponovna uporaba obstojnih organskih onesnaževal, so izrecno prepovedani. Kar zadeva pošiljke odpadkov, je treba upoštevati ustrezne mednarodne predpise, standarde in smernice, kot je Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov prek meja in njihovega odstranjevanja iz leta 1989.

Tabela 1 Pregled obstojnih organskih onesnaževal, pravno urejenih na mednarodni ravni; nova obstojna organska onesnaževala v okviru Stockholmske konvencije (od leta 2009) so označena s sivo

Snov	CAS	Navedeno v Stockholmski konvenciji	Navedeno v Protokolu UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih	Navedeno v uredbi EU o obstojnih organskih onesnaževalih
Namerno proizvedena obstojna organska onesnaževala				
Aldrin	309-00-2	Priloga A	da	da
Klordan	57-74-9	Priloga A	da	da
Klordekon	143-50-0	Priloga A	da	da
Dieldrin	60-57-1	Priloga A	da	da
Endosulfan	959-98-8 33213-65-9 115-29-7 1031-07-8	Priloga A	ne	da
Endrin	72-20-8	Priloga A	da	da
Heptaklor	76-44-8	Priloga A	da	da
Heksabromobifenil (HBB)	36355-01-8	Priloga A	da	da
Heksabromociklododekan (HBCDD)	25637-99-4 3194-55-6	Priloga A	ne	da
Heksabromodifenil eter in heptabromodifenil eter	68631-49-2 207122-15-4 446255-22-7 207122-16-5 in drugi	Priloga A	da	da
				da
Heksaklorobenzen (HCB)	118-74-1	Priloga A	da	da
Alfa heksaklorocikloheksan*	319-84-6	Priloga A	da: Heksaklorocikloheksani (HCH; CAS: 608-73-1 ⁷), vključno z lindanom (CAS: 58-89-9)	Da (vsi izomeri, vključno z gama HCH, ki je prisoten v lindanu).
Beta heksaklorocikloheksan*	319-85-7	Priloga A		
Lindan*	58-89-9	Priloga A		
Mireks	2385-85-5	Priloga A	da	da
Pentaklorobenzen	608-93-5	Priloga A	da	da
Pentaklorofenol (PCP)	87-86-5	Priloga A	ne	ne
Poliklorirani bifenili (PCB)	Vsi PCB in njihove mešanice imajo različne	Priloga A	da	da

⁷

Ta številka CAS zajema mešanice izomerov alfa, beta, gama, delta in epsilon HCH.

Snov	CAS	Navedeno v Stockholmski konvenciji	Navedeno v Protokolu UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih	Navedeno v uredbi EU o obstojnih organskih onesnaževalih
	številke CAS.			
Tetrabromodifenil eter in pentabromodifenil eter	5436-43-1 60348-60-9 in drugi	Priloga A	da	da
Toksafen	8001-35-2	Priloga A	da	da
DDT	50-29-3	Priloga B	da	da
Perfluorooktan sulfonska kislina, njene soli in perfluorooktan sulfonil fluorid (PFOS)	1763-23-1 s, 307-35-7 in drugi	Priloga B	da	da
SCCP – kratkoveržni klorirani parafini	85535-84-8	se pregleduje	da	da
HCBd – heksaklorobutadien	87-68-3	Priloga A	da	da
PCN – poliklorirani naftaleni	Vsi PCN in njihove mešanice imajo različne številke CAS.	Priloga A	da	da
Nenamerno proizvedena obstojna organska onesnaževala				
Poliklorirani dibenzo-p-dioksini (PCDD)	1746-01-6	Priloga C	da	da
Poliklorirani dibenzofurani (PCDF)	1746-01-6	Priloga C	da	
Heksaklorobenzen (HCB)	118-74-1	Priloga C	da	da
Pentaklorobenzen	608-93-5	Priloga C	da	da
Poliklorirani bifenili (PCB)	Vsi PCB in njihove mešanice imajo različne številke CAS.	Priloga C	da	da
PCN – poliklorirani naftaleni	Vsi PCN in njihove mešanice imajo različne številke CAS.	Priloga C	da	ne
Policiklični aromatski ogljikovodiki (PAO)	207-08-9 in drugi	ne	da	da

*Lindan, alfa in beta heksaklorocikloheksan ter klordekon in heksabromobifenil so nova obstojna organska onesnaževala v Stockholmski konvenciji, vendar so že bila zajeta v Protokolu o obstojnih organskih onesnaževalih in uredbi EU o obstojnih organskih onesnaževalih.

4. CILJ IZVEDBENEGA NAČRTA UNIJE O OBSTOJNIH ORGANSKIH ONESNAŽEVALIH

Stockholmska konvencija določa obveznost vseh pogodbenic, da oblikujejo načrt za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te konvencije in si prizadevajo za njegovo uresničevanje. Za Unijo je ta obveznost izražena v členu 8 Uredbe (ES) št. 850/2004 o obstojnih organskih onesnaževalih. Unija je zato leta 2007 oblikovala izvedbeni načrt o obstojnih organskih onesnaževalih, ki zajema tudi snovi, ki spadajo v Protokol UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih⁸.

Splošni namen izvedbenega načrta je ne le izpolniti pravne obveznosti, temveč tudi pregledati dosedanje ukrepe ter določiti strategijo in akcijski načrt za nadaljnje ukrepe Unije v zvezi z

⁸ SEC(2007) 341.

obstojnimi organskimi onesnaževali, vključenimi v Stockholmsko konvencijo in/ali Protokol UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih.

Cilj izvedbenega načrta Unije je zato:

- pregledati obstoječe ukrepe v zvezi z obstojnimi organskimi onesnaževali na ravni Unije;
- oceniti njihovo učinkovitost in zadostnost pri izpolnjevanju obveznosti iz Stockholmske konvencije;
- ugotoviti potrebo po nadaljnjih ukrepih na ravni Unije;
- določiti načrt za izvajanje nadaljnjih ukrepov;
- ugotoviti in okrepiti povezave in morebitne sinergije med upravljanjem obstojnih organskih onesnaževal ter drugimi okoljski politikami in drugimi področji politike in
- povečati ozaveščenost o obstojnih organskih onesnaževalih in njihovih nadzornih ukrepih.

5. POVZETEK SPREMNEGA DELOVNEGA DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Delovni dokument služb Komisije določa tretji izvedbeni načrt Unije v skladu z zahtevami iz Stockholmske konvencije. V pregledu in posodobitvi drugega izvedbenega načrta so obravnavani vključitev novih obstojnih organskih onesnaževal v Stockholmsko konvencijo ter tehnični in zakonodajni napredek na tem področju.

V uvodu je podan pregled mednarodnega zakonodajnega okvira, v katerem deluje uredba o obstojnih organskih onesnaževalih, vključno s povzetkom Protokola UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih in Stockholmske konvencije.

V **Poglavju 2** je opisano obstoječe stanje na področju izvajanja obveznosti, ki jih ima EU kot pogodbenica v zgoraj navedenih mednarodnih okvirih. V njem so opisani obstoječa ustrezna zakonodaja EU ter finančni instrumenti za podporo izvajanju.

EU je sprejela in izvaja številne zakonodajne ukrepe, ki so povezani z obstojnimi organskimi onesnaževali ter se nanašajo na cilje Stockholmske konvencije in Protokola UN/ECE o obstojnih organskih onesnaževalih. Glavni pravni instrument je Uredba (ES) št. 850/2004 o obstojnih organskih onesnaževalih, ki je začela veljati 20. maja 2004. Uredba o obstojnih organskih onesnaževalih je bila večkrat spremenjena, da bi se vključile nove snovi in določile mejne koncentracijske vrednosti v odpadkih.

Uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih pri izvajanju obveznosti iz Stockholmske konvencije in Protokola o obstojnih organskih onesnaževalih dopolnjuje druga zakonodaja o kemikalijah, s čimer se zagotavlja, da se izvaja prepoved izvoza obstojnih organskih onesnaževal, da sta dovoljena uvoz in izvoz skladna s pravili Stockholmske konvencije, da se obstojna organska onesnaževala zbirajo in trajno uničijo ter da se preprečujeta proizvodnja ali trženje kemikalij, ki kažejo enake lastnosti kakor obstojna organska onesnaževala.

Pojavljanje obstojnih organskih onesnaževal v hrani in krmi ter okolju se spremlja na podlagi različnih pravnih aktov in v okviru številnih programov. Z Evropskim registrom izpustov in prenosov onesnaževal (E-PRTR) se krepi dostop javnosti do okoljskih informacij. Register zajema 91 onesnaževal in 65 gospodarskih dejavnosti ter uvaja mejne vrednosti za številna onesnaževala, vključno z obstojnimi organskimi onesnaževali.

Podatki z informacijske platforme za spremljanje kemikalij (IPChem) so namenjeni olajšanju dostopa do podatkov o spremljanju, vključno z obstojnimi organskimi onesnaževali. V njih so

v obliki javno dostopnih modulov združeni podatkovni nizi o spremljanju. Platforma IPCheM je dragocen vir za raziskovalce ter omogoča hitro in enostavno sklicevanje na različne podatkovne nize.

V Uniji so na voljo številni finančni instrumenti, ki zagotavljajo finančna sredstva za podporo izvajanju Stockholmske konvencije v Uniji in na mednarodni ravni ter raziskavam o pomembnih zadevah v zvezi z obstojnimi organskimi onesnaževali. Unija zagotavlja financiranje tudi mednarodnim instrumentom, vključno s podporo sekretariatu Konvencije.

Poglavje 3 zagotavlja celovito oceno obstojnih organskih onesnaževal v Evropski uniji, in sicer glede njihove proizvodnje, uporabe in dajanja na trg ter glede obstoječih zalog in onesnaženosti toka odpadkov. To poglavje večinoma temelji na poročilih in izvedbenih načrtih, ki so jih pripravile države članice.

Poglavje 4 vsebuje poglobljeno analizo vsake posamezne obveznosti iz Stockholmske konvencije, ki vpliva na to, kako EU obravnava obstojna organska onesnaževala. Komisija je na podlagi te analize opredelila 25 tehničnih ukrepov za izboljšanje izvajanja obveznosti EU iz Stockholmske konvencije.

Poglavji 3 in 4 kažeta, da je bila uporaba snovi, ki so uvrščene v Stockholmsko konvencijo ali Protokol o obstojnih organskih onesnaževalih ter so se na ravni EU pred letom 2008 pravno urejale z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih (stara obstojna organska onesnaževala), v EU postopno odpravljena. Preostala stara obstojna organska onesnaževala se uporabljajo samo v izdelkih, ki so bili proizvedeni in dani na trg pred začetkom veljavnosti uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih in kot standardi za raziskovalne namene. Obe preostali uporabi sta zajeti s splošnimi izjemami, odobrenimi v Stockholmski konvenciji in uredbi o obstojnih organskih onesnaževalih.

Nova obstojna organska onesnaževala, ki so bila v Stockholmsko konvencijo ali Protokol o obstojnih organskih onesnaževalih uvrščena med letoma 2009 in 2015, so bila pozneje dodana v uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih. Za navedene snovi so v EU pred njihovo uvrstitvijo in z novimi spremembami uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih že veljale prepoved ali stroge omejitve, nekatere omejitve pa so zaradi skladnosti z novimi mednarodnimi zavezami še strožje kot prejšnje.

Odpadki, ki vsebujejo obstojna organska onesnaževala (npr. pesticidi, ki se ne uporabljajo več, ali onesnažena oprema), so bili uvoženi v nekatere države članice EU, da bi se tam odlagali in odpravljali. Ta uvoz izvira iz EU in držav, ki niso članice EU in nimajo ustrezne tehnologije za primerno odlaganje takih odpadkov. Izvaja se v skladu z določbami Stockholmske konvencije in prispeva k splošnemu zmanjšanju obstojnih organskih onesnaževal v EU in na svetovni ravni.

Zunaj EU skoraj ni bilo izvoza obstojnih organskih onesnaževal. V okviru izjeme za standarde za raziskovalne namene je bilo izvoženih le nekaj kilogramov lindana iz ene države članice.

V nekaj državah članicah so bile še vedno zaloge pesticidov, ki se ne uporabljajo več in vsebujejo obstojna organska onesnaževala, njihova proizvodnja, uporaba in dajanje na trg pa so zdaj z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih strogo prepovedani. Te zaloge znašajo manj kot 50 000 ton, po ocenah pa naj bi vsebovale od 2 000 do 9 000 ton obstojnih organskih onesnaževal.

Obveznost iz Stockholmske konvencije, da se do leta 2025 odpravi uporaba polikloriranih bifenilov (PCB) v napravah, je delno izražena v Direktivi Sveta 96/59/ES o odstranjevanju polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT), v skladu s katero morajo države članice oblikovati registre naprav, ki vsebujejo več kot 5 dm³ PCB, in najpozneje do 31. decembra 2010 zagotoviti dekontaminacijo ali odstranitev naprav, ki vsebujejo PCB.

Skladno z Direktivo 96/59/ES so vse države članice sestavile popise naprav, ki vsebujejo PCB, ter akcijske načrte za njihovo odstranitev in zbiranje.

Raziskava in ocena, opravljeni v letih 2011 oziroma 2014, sta pokazali dober napredek pri odkrivanju naprav, ki vsebujejo PCB, in odstranjevanju odpadnih PCB v EU, pri čemer se nekatere države članice bližajo izpolnitvi cilja za leto 2010. Vendar večina držav članic do 31. decembra 2010 ni izpolnila cilja dekontaminacije ali odstranitve tekočin in naprav, onesnaženih s PCB, delo za ugotavljanje, odstranitev in odlaganje tekočin, onesnaženih s PCB, pa se je po letu 2010 nadaljevalo.

Polibromirani difenil etri (PBDE), tetrabromirani difenil etri, pentabromirani difenil etri, heksabromirani difenil etri in heptabromirani difenil etri so se v Uniji do poznih 90. let 20. stoletja proizvajali in uporabljali kot zaviralci ognja, v nekaterih izdelkih pa so se uporabljali tudi še nekaj časa po tem, zlasti v plastiki, ki se uporablja v električni in elektronski opremi. Čeprav sta bili njihova proizvodnja in uporaba zaradi regulativnih ukrepov in zamenjave z dekabromiranimi difenil etri postopno odpravljeni, njihova prisotnost v odpadni električni in elektronski opremi še vedno predstavlja izziv za EU.

Glede na nekatere znake le nekaj obratov za celovito recikliranje elektronskih odpadkov ločuje plastiko, ki vsebuje PBDE, kot se zahteva z zakonodajo EU. Zato se porajajo dvomi, ali je zmogljivost obratov za recikliranje v EU za ločevanje plastike, ki vsebuje PBDE, od druge plastike trenutno dovolj razvita za ločevanje večjega dela odpadnega toka plastike, ki vsebuje PBDE. Podatki kažejo, da tok plastike, ki je predelana iz odpadne električne in elektronske opreme ter vsebuje PBDE, trenutno ni deležen ustreznega nadzora v dejavnostih recikliranja v Evropi.

Proizvodnja, dajanje na trg in uporaba perfluorooktan sulfonske kisline, njenih soli in perfluorooktan sulfonil fluorida (PFOS) so pravno urejeni z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih. Večina uporab je prepovedanih, vendar so z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih odobrene nekatere izjeme, ki jih je bistveno manj kot v Stockholmski konvenciji, saj so za številne od zadevnih uporab na voljo alternativne možnosti. Izjeme se redno pregledujejo, njihova raba pa se s časom zmanjšuje.

Heksabromociklododekan je bromiran zaviralec ognja, ki se obširno uporablja v vsej EU v izolacijskih ploščah iz ekspandiranega polistirena (EPS) in ekstrudiranega polistirena (XPS), ki se uporabljajo pri izolaciji streh in votlih sten. Uvrstitev te kemikalije v uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih leta 2016 omogoča prepoved vseh uporab ter časovno omejeno izjemo za uporabo v izdelkih iz ekspandiranega polistirena.

Ugotovljeno je bilo, da se nenamerne emisije pentaklorobenzena v okolje (zlasti v zrak, manj pa v tla), ki večinoma nastajajo pri proizvodnji energije iz premoga (približno 83 %) ter gospodinjstvem kurjenju trdnih goriv, lesa in mešanih odpadkov (8 %), zmanjšujejo. V okviru podatkovnega niza registra E-PRTR je le omejeno število lokacij po vsej Uniji poročalo o emisijah pentaklorobenzena v zrak v obdobju 2007–2012, za leto 2013 pa poročil o emisijah ni.

Poglavji 5 in 6 vsebujeta dodatne informacije o izvajanju drugih obveznosti poleg tistih, ki so neposredno povezane s kemikalijami s seznama. Poglavji kažeta, da izmenjava informacij o tehničnih zadevah med državami članicami in s tretjimi državami še vedno predstavlja izziv ter bi jo bilo treba izboljšati, da bi se tako bolje podprl cilj Konvencije. Izboljšati bi bilo treba tudi informacije, ki jih organi držav članic ali Komisija dajejo na voljo splošni javnosti za ozaveščanje o obstojnih organskih onesnaževalih.

Evropska unija in države članice zagotavljajo znatno tehnično in finančno pomoč, s katero se prek različnih instrumentov zagotavlja podpora izvajanju Konvencije v državah v razvoju.

6. SPLOŠNI SKLEPI

V Evropski uniji so pravni ukrepi v zvezi s proizvodnjo, dajanjem na trg in uporabo obstojnih organskih onesnaževal ter ukrepi, ki se nanašajo na ravnanje z odpadki, ki vsebujejo obstojna organska onesnaževala ali jih ta sestavljajo, dovolj celoviti za izpolnitev obveznosti iz Konvencije ali Protokola o obstojnih organskih onesnaževalih.

Dosežen je bil pomemben napredek k odpravi obstojnih organskih onesnaževal. Proizvodnja in uporaba vseh obstojnih organskih onesnaževal sta z nekaj manjšimi izjemami prepovedani. Glavni izziv za EU je odprava obstojnih organskih onesnaževal iz cikla odpadkov in preostalih zalog, saj so ti še vedno velik vir emisij.

Glede na obveznosti, ki izhajajo iz Stockholmske konvencije, in ob upoštevanja stanja v Evropski uniji je v izvedbenem načrtu opredeljenih 30 ukrepov, ki so potrebni za izpolnitev obveznosti. Osem ukrepov je novih, nanašajo pa se zlasti na kemikalije, ki so na seznamu nove. Pri devetih ukrepih gre za stalne ukrepe, 13 ukrepov pa je že bilo uvrščenih v prejšnji izvedbeni načrt in se še vedno izvajajo, ker še niso bili končani.

Izpusti obstojnih organskih onesnaževal zaradi nenamerne proizvodnje ostajajo ena najpomembnejših težav, ki jih je treba rešiti v EU. Številni ukrepi so tako posvečeni oblikovanju ustreznih ukrepov za dodatno zmanjšanje emisij obstojnih organskih onesnaževal. Preprečitev nastajanja nenamernih obstojnih organskih onesnaževal z razvojem postopkov in tehnologij, ki preprečujejo njihovo nastajanje, bi bilo treba obravnavati predvsem na področju industrijske proizvodnje, hkrati pa vključiti tudi gospodinske vire, kot so razpršeni viri sežiganja. Potrebni so tudi še dodatne raziskave in tehnološki razvoj.

Vse države članice so sestavile popise naprav, ki vsebujejo poliklorirane bifenile (PCB), ter akcijske načrte za njihovo zbiranje in odstranitev. Informacije o trenutnih količinah naprav in odpadkov v EU, ki vsebujejo PCB, so pokazale, da se še vedno uporablja precejšnja količina opreme s PCB. Količine PCB, ki so se uporabljale v odprtih aplikacijah, niso znane, kot tudi ne količine proizvodov, ki vsebujejo PCB in se še vedno uporabljajo ter lahko povzročajo emisije v naravno okolje. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za izpolnitev cilja iz Stockholmske konvencije o postopnem opuščanju uporabe PCB do leta 2025.

V EU se v omejenih količinah še vedno proizvajajo perfluorooktan sulfonska kislina, njene soli in perfluorooktan sulfonil fluorid (PFOS). Uporaba PFOS v industriji površinskega nanašanja kovine je glavni preostali vir izpustov PFOS s predvidenim namenom. Alternativne in nadomestne možnosti za to uporabo so se že proučevale in jih je treba začeti izvajati, da se postopno popolnoma opusti uporaba PFOS.

Odkrivanje in upravljanje lokacij, onesnaženih z odpadnim heksaklorocikloheksanom (HCH), je za Unijo izziv. Posodobljena ocena je razkrila, da bi odloženih odpadnih HCH v EU lahko bilo 1,8–3 milijone ton. Sedemnajst držav članic je onesnažena zemljišča v obstoječih izvedbenih načrtih opredelilo kot težavo, za rešitev katere so potrebni nadaljnji ukrepi. Morda bo potrebna usklajena strategija za opredelitev onesnaženih lokacij in njihovo sanacijo na okolju neškodljiv način.

Poročanje držav članic Komisij je osnovni pogoj, da lahko EU opredeli nadaljnje ukrepe za izvajanje Stockholmske konvencije, da bi se izpolnili njeni cilji in da bi se Konvenciji predložila ustrezna poročila. Vendar številne države članice niso izpolnile svojih obveznosti poročanja in se morajo v tem oziru izboljšati.

Čeprav si organi držav članic, raziskovalne organizacije in organi EU zaradi zakonodaje EU, nacionalnih in mednarodnih pobud ter znanstvene radovednosti zelo prizadevajo za spremljanje številnih kemikalij v različnih okoljih (voda, zrak, rastlinstvo in živalstvo, tla,

človeško mleko itd.), pri spremljanju še vedno vztraja vrzel v znanju o kemičnih obremenitvah. Ta se pojavlja, ker se podatki o kemikalijah, ustvarjeni z dejavnostmi spremljanja, ne zbirajo, upravljajo in ocenjujejo skladno in dostopno. Za odpravo te vrzeli je bila na evropski ravni ustanovljena informacijska platforma za podatke o spremljanju kemikalij, v prihodnje pa bo zagotovljen usklajen in celosten pristop k zbiranju, shranjevanju in ocenjevanju podatkov ter dostopu do njih.

Evropska unija bi morala razviti mehanizme za boljše usklajevanje med dvostranskimi programi pomoči Komisije in programi držav članic v zvezi z obstojnimi organskimi onesnaževali, da bi se zagotovila učinkovitejša uporaba razpoložljivih virov. Za večjo ozaveščenost in prikaz podpore, ki se zagotavlja s finančnimi instrumenti EU, pomembnimi za ukrepe v zvezi z obstojnimi organskimi onesnaževali, bi bilo možno specifične informacije zagotoviti na posebnem spletišču Komisije, posvečenem obstojnim organskim onesnaževalom.